

JAARGANG 34 | NUMMER 1 | LENTE 2023

Zoogdier digitaal

ACHTERGRONDINFORMATIE BIJ DE
ARTIKELN VAN HET MAGAZINE

De sociale structuur van wildlevende konikpaarden	2
Vijf voor twaalf voor onze enige echte poldervleermuis	4
Wat we kunnen leren van ijstijd-reuzenherten	6
Eénoog otter in Oost-Vlaanderen	8
Ambassadeur van de wilde zoogdieren in Nederland	9
Grijze grootoorvleermuis in Zeeland	10
Verstoringseffect van wildcamera's	12
Waarnemingen	14
Kort nieuws	15

ZOOGDIER
DIGITAAL

Konikpaarden geven de voorkeur
aan een leven in grote groepen.

LEIDMERRIES, PUBERGROEPEN EN HAREMHENGSTEN

De sociale structuur van wildlevende konikpaarden

TEKST TANJA DE BODE EN JANNEKE RAZENBERG FOTO'S C.H. RAZENBERG

REFERENTIES

1. **May-Davis S., Brown W. & Vermeulen Z.** (2018). *The Disappearing Lamellae: Implications of New Findings in the Family Equidae Suggest the Loss of Nuchal Ligament Lamellae on C6 and C7 Occurred After Domestication*. Journal of Equine Veterinary Science 68. doi:10.1016/j.jevs.2018.03.015. **PDF**
2. **May-Davis S., Brown W., Shorter K. & Vermeulen Z.** (2018). *A Novel Non-Invasive Selection Criterion for the Preservation of Primitive Dutch Konik Horses*. Animals 8 (2): 21. doi:10.3390/ani8020021. **PDF**
3. **May-Davis S., Vermeulen Z. & Brown W.** (2019). *A Primitive Trait in Two Breeds of Equus Caballus Revealed by Comparative Anatomy of the Distal Limb*. Animals 9 (6): 355. doi:10.3390/ani9060355. **PDF**

4. **Linnartz L. & Linnartz-Nieuwdorp E. (2017).** *The Social Organisation of Natural Herds of Koniks (Equus caballus): Subordinate Stallions, Rule or Exception?* Lutra 60 (1): 27-42. **PDF**
5. **Rees L.** (2017). *Horses in Company*. The Crowood Press Ltd.
6. **Rees L.** (2022). *The Relational Horse*. Brill.

CONTACTGEGEVENS

Tanja De Bode
Janneke Razenberg

ZOOGDIER
DIGITAAL

Meervleermuis. Foto Jeroen Reinhold

JAAR VAN DE MEERVLEERMUIS

Vijf voor twaalf voor onze enige echte poldervleermuis

TEKST RENÉ JANSSEN EN ANNE-JIFKE HAARMSMA

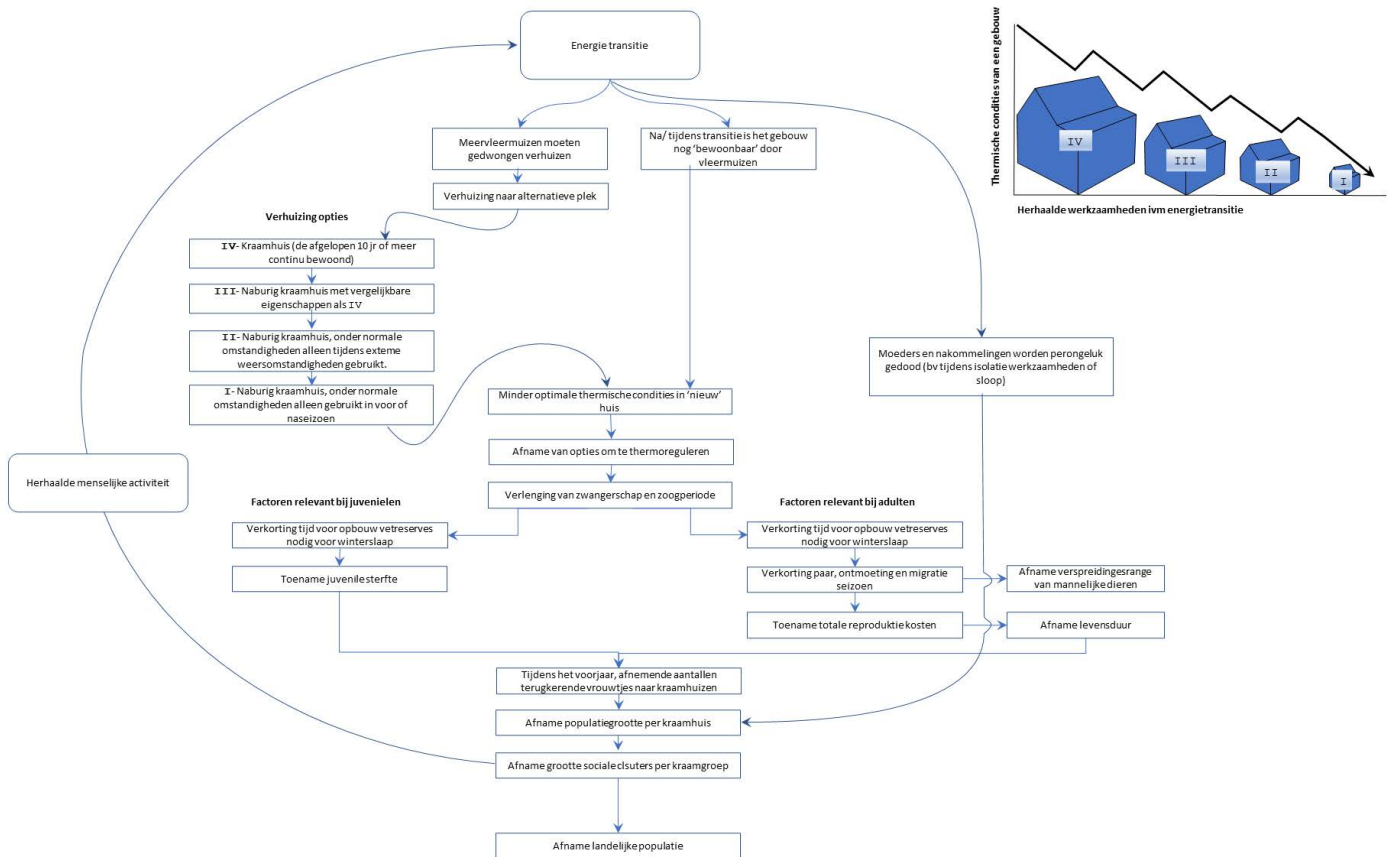
SOORTBESCHRIJVING

Meervleermuis

REFERENTIES

1. **Haarsma A.J. & Janssen R.** (2022). *Woningisolatie bedreigt de meervleermuis*. De Levende Natuur 123 (1): 13-17. **PDF**
2. **Stichting Sevon & Zoogdiervereniging** (2022). *Na-isolatie bedreigt meervleermuis met uitsterven*. NatureToday 09.02.2022

FIGUREN

Figuur3: Energietransitie en meervleermuizen

Deze figuur laat de vicieuze cirkel zien waarin meervleermuizen gevangen zitten als gevolg van de energietransitie.

Verblijfplaatskeuze is voor meervleermuizen een belangrijke manier om energie te besparen. Hoe dichter de temperatuurgradiënt van een verblijfplaats de (op dat moment) gewenste condities benadert, hoe minder energie moeders moeten besteden aan de groei van hun jong. Daarmee heeft verblijfplaatskeuze een positief effect op de reproductiesnelheid. Jongen die eerder in het seizoen kunnen vliegen hebben een hogere overlevingskans en de moeder heeft ook een voordeel omdat ze meer tijd heeft om op te vetten voor de winter (inclusief migratie en paring). Door gedwongen verhuizing en verlies van optimale verblijfplaatsen verliezen meervleermuizen deze voordelen. Dit leidt uiteindelijk tot een afname van zowel de groepsgrootte als de landelijke populatieomvang.

CONTACTGEGEVENS

Werkgroep ‘Jaar van de Meervleermuis’
 René Janssen
 Anne-Jifke Haarsma

Reuzenhertbokken (midden en rechts) en hinde (links)
(met dank aan het National Museum of Ireland).
Foto Paolo Viscardi

VERLEDEN, HEDEN EN TOEKOMST

Wat we kunnen leren van ijstijd-reuzenherten

TEKST DAVID DOUW

REFERENTIES

1. **Monaghan N.** (2017). *Irish Quaternary Vertebrates*. In: Advances in Irish Quaternary Studies, Coxon P., McCarron S., Mitchell F. (eds). Atlantic Press: Paris. 255–291.
2. **Lister A. & Stuart A.** (2019). *The extinction of the giant deer *Megaloceros giganteus* (Blumenbach): New radiocarbon evidence*. Quaternary International 500 (4): 185–203. **PDF**
3. **Lister A., Edwards C., Nock D., Bunce M., Van Pijlen I., Bradley D., Thomas M. & Barnes I.** (2005). *The phylogenetic position of the ‘giant deer’ *Megaloceros giganteus**. Nature 438 (7069), 850–853. **PDF**
4. **Vislobokova I.** (2012). *Giant deer: origin, evolution, role in the biosphere*. Paleontological Journal 46 (7): 643–775. **PDF**

5. **Rasmussen S., Bigler M., Blockley S., Blunier T., Buchardt S., Clausen H., Cvijanovic I., Dahl-Jensen D, Johnsen S., Fischer H., Gkinis V., Guillevic M., Hoek W., Lowe J., Pedro J., Popp T., Seierstad I, Steffensen J., Svensson A., Vallelonga P., Vinther B., Walker M., Wheatley J. & Winstrup M.** (2014). *A stratigraphic framework for abrupt climatic changes during the Last Glacial period based on three synchronized Greenland ice-core records: refining and extending the INTIMATE event stratigraphy.* Quaternary Science Reviews 106: 14–28. **PDF**
6. **Britton K., Grimes V., Dau J. & Richards, M.** (2009). *Reconstructing faunal migrations using intra-tooth sampling and strontium and oxygen isotope analyses: a case study of modern caribou (*Rangifer tarandus granti*).* Journal of Archaeological Science 36 (5): 1163–1172. **PDF**
7. **Douw D., Giltaj T., Kootker L., Reumer J., Monaghan N. & Schulp, A.** (2022). *Investigating seasonal mobility in Irish giant deer *Megaloceros giganteus* (Blumenbach, 1799) through strontium isotope ($87\text{Sr}/86\text{Sr}$) analysis.* Journal of Quaternary Science 37 (8): 1348–1358. **PDF**

CONTACTGEGEVENS

David Douw

ZOOGDIER
DIGITAAL

Otterspraint in Groot Molsbroek.
Foto Joris Everaert

GROOT LEEFGEBIED

Eénoog otter in Oost-Vlaanderen

TEKST JORIS EVERAERT

SOORTBESCHRIJVING

Otter

FILM

[YouTube kanaal Joris Everaert](#)

CONTACTGEGEVENS

[Joris Everaert](#)

ZOOGDIER
DIGITAAL

Vosjes. Foto Bram Achterberg

COMMUNICATIESTRATEGIE KRIJGT VORM

Ambassadeur van de wilde zoogdieren in Nederland

TEKST ANNELIES ELSEENDOORN

REFERENTIES

1. **Bergers P.J.M.** (2020). *Enquête onder leden en externen over de tevredenheid over de Zoogdiervereniging en haar bureau*. Notitie van de Zoogdiervereniging.
2. **Zoogdiervereniging** (2020). *Meerjarenplan Zoogdiervereniging 2021-2025*. Zoogdiervereniging. **PDF**
3. *Positionerende communicatie voor de Zoogdiervereniging*. **PDF**

CONTACTGEGEVENS

Annelies Elsendoorn

ZOOGDIER
DIGITAAL

Twee vliegende grijze
grootoorvleermuizen bij
uitvlieg-opening.
Foto Tamara Raven en
Laetitia Geraets

KOMT DE HULP OP TIJD?

Grijze grootoorvleermuis in Zeeland

TEKST LUCIEN CALLE EN MARCEL SCHILLEMANS

SOORTBESCHRIJVING

Grijze grootoorvleermuis

REFERENTIES

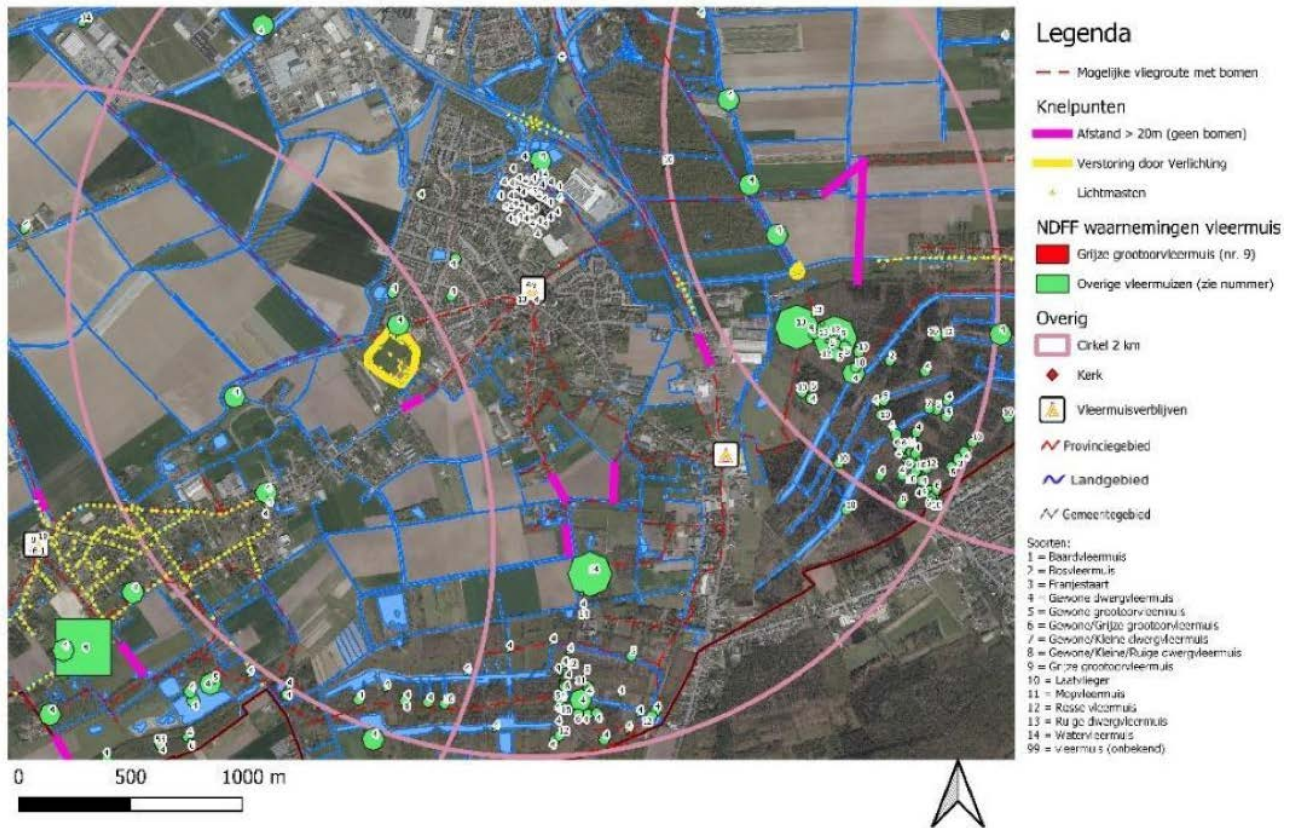
1. **Weststrate M.** (2022). *Knelpunten biotoopgebruik Grijze grootoorvleermuis in Oost Zeeuws-Vlaanderen*. Voortgangsrapportage, rapport 2022-2-4. Stichting Landschapsbeheer Zeeland.

CONTACTGEGEVENS

Lucien Calle
Marcel Schillemans

FIGUREN

Sint-Jansteen

Figuur 3: GIS-analyse landschap en vleermuizen rondom Sint-Jansteen

ZOOGDIER
DIGITAAL

Ree die overdag de wildcamera opmerkt;
hier ligt het dus niet aan het type flits.
Foto Henk Osinga

GLOW OR NO-GLOW, WHICH WAY TO GO?

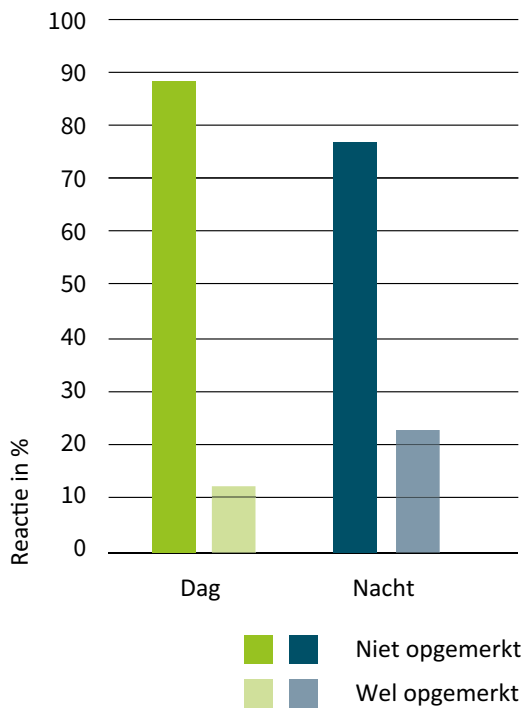
Verstoringseffect van wildcamera's

TEKST JOEP VAN BELKOM EN LENNART SUSELBEEK

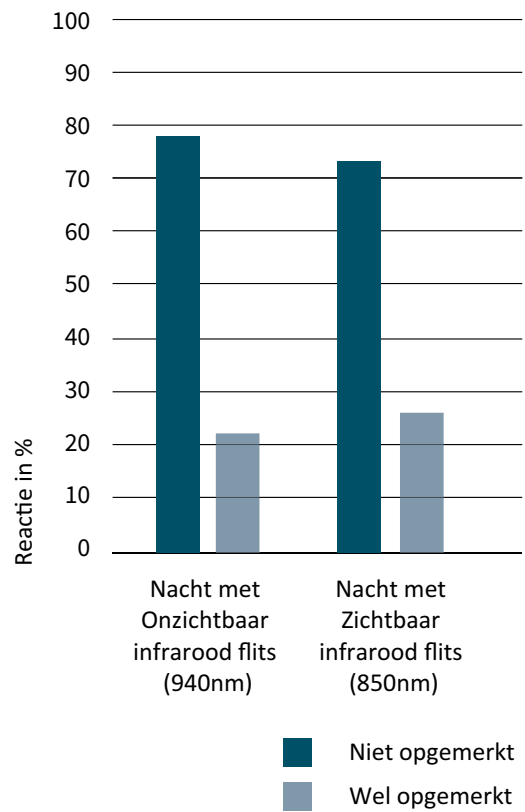
REFERENTIES

1. **Wegge P., Pokheral C.P.D. & Jnawali S.R.** (2004). *Effects of trapping effort and trap shyness on estimates of tiger abundance from camera trap studies*. Animal Conservation forum 7 (3): 251-256. **PDF**
2. **Meek P.D., Ballard G.A., Fleming P.J.S., Schaefer M., Williams W. et al.** (2014). *Camera Traps Can Be Heard and Seen by Animals*. PLoS ONE 9 (10): 110-132. **PDF**
3. **Jacobs G., Deegan J., Neitz J., Murphy B., Miller K. & Marchinton R.** (1994). *Electrophysiological measurements of spectral mechanisms in the retinas of two cervids: white-tailed deer (*Odocoileus virginianus*) and fallow deer (*Dama dama*)*. Journal of Comparative Physiology A 174: 551-557. **PDF**
4. **Wearn O. & Glover-Kapfer P.** (2017). *Camera-trapping for conservation: a guide to best-practices*. WWF Conservation Technology Series 1 (1). WWF-UK, Woking, United Kingdom.

FIGUREN

Figuur 1: Staafdiagram waarin uitgezet is in welk percentage van de bezoeken de wildcamera wél of niet opgemerkt wordt door een passerend ree - uitgesplitst in dagbezoek versus nachtbezoek.

Figuur 2: Staafdiagram waarin uitgezet is in welk percentage van de nachtelijke bezoeken de wildcamera wél of niet opgemerkt wordt door een passerend ree, uitgesplitst in wildcamera's met een zichtbare infrarode flits versus wildcamera's met een onzichtbare infrarode flits. Glow vs. No-Glow vs. geen flits (Nacht)

CONTACTGEGEVENS

Joep van Belkom
 Lennart Suselbeek
 Wildlife Monitoring Solutions

ZOOGDIER
DIGITAAL

WAARNEMINGEN

- **Bunzing doodt konijn doodt bunzing** – [oorspronkelijk bericht](#)
- **Ingekorven vleermuis** – [Geldersch Landschap & Kasteelen](#) en [Nature Today](#)
- **Gestreepte dolfijn** – [bekijk het filmpje](#)
- **Oehoe jaagt boomarter en vos weg** – bekijk filmpjes [Boomarter versus oehoe](#) en [Vos versus oehoe](#)
- **Overwinterende mopsvleermuizen** – [soortenbeschermingsproject vleermuizen Waasland](#) met bijzondere aandacht voor mopsvleermuis

ZOOGDIER
DIGITAAL

KORTE BERICHTEN

- **Soft-release van jonge dassen** – [filmpje over het hele proces](#)
- **Braakbalpluizen in Oost-Vlaanderen** – contacteer de [Kerkuilenwerkgroep Vlaanderen](#)
- **Succesvolle monitoring van dassenburchten** – contacteer de [Wergroep Dassen](#)
- **Adviesvraag RVS over na-isolatie** – lees hier de [adviesvraag](#) en de [reactie van de Zoogdiervereniging](#)
- **Zoogdierdag 2023** – [inschrijven](#)
- **Hulp voor vleermuizen gezocht !** – [geef je informatie door](#) of bekijk het [werkdocument](#)
- **Vrijwilligers gezocht !** – [neem een kijkje op de website](#)

ANDERE BERICHTEN

- **Het geheime leven van de das:** [meer info](#) – luister naar de officiële [soundtrack van de film](#) - bekijk het tweede deel van [Drieluik Natuurrijk Nederland](#)
- **2022, het Jaar van de Eikelmuis** – [meer weten](#)